

هراس برخی از بحث فلسفی در حوزه اخلاق/ کار جدی در فلسفه اخلاق نکرده‌ایم

استاد دانشگاه قم معتقد است: از دوره مسکویه به بعد کار فلسفی جدی در اخلاق نداریم. باید توجه داشت که در حوزه اخلاق کار شده است ...

استاد دانشگاه قم معتقد است: از دوره مسکویه به بعد کار فلسفی جدی در اخلاق نداریم. باید توجه داشت که در حوزه اخلاق کار شده است اما بحث فلسفی در اخلاق خیلی پررنگ و جدی نیست و نتوانسته یک میراث فلسفی جدید برای ما باقی بگذارد و نتوانسته یک نهاد مستمر ایجاد کند و کارهای ما در این حوزه به آثار گذشتگان باز می‌گردد. به گزارش خبرنگار مهر، همایش وضعیت فلسفه در ایران معاصر گرامیداشت روز جهانی فلسفه بعدازظهر امروز چهارشنبه 24 آبان در مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران به کار خود پایان داد.

در نشست روز دوم این همایش دکتر محسن جوادی استاد فلسفه دانشگاه قم به بررسی وضعیت آموزش و پژوهش فلسفه اخلاق در ایران پرداخت و گفت: فلسفه اخلاق از دو جهت قابل تعریف است. یکی اینکه فلسفه اخلاق به تأمل فلسفی در بخش هنجاری اخلاق نظر دارد. بعد دیگر فرااخلاق است.

وی یادآور شد: در چند سال اخیر بحث فلسفه اخلاق در حال توسعه و گسترش بوده و تحول خوبی هم داشته اما نیازمند توجه بیشتری است.

وی در ادامه تصریح کرد: در اندیشه ما ایرانیان عناصر و مؤلفه‌هایی وجود دارد که روند فلسفه اخلاق را کند می‌کند. اساساً بعضی‌ها روا نمی‌دارند که در حوزه مباحث اخلاقی تفکر فلسفی انجام بشود. برای نمونه اشعری‌ها از این جمله هستند. برخی نیز دارای خاستگاه غیر مذهبی هستند و معتقد هستند که در مباحث هنجاری جای تفکر فلسفی نیست.

جوادی تصریح کرد: برخی در ایران به مفید بودن تفکر فلسفی در اخلاق تردید دارند و معتقدند که آن سازوکاری که جواز درست بودن یا نادرست بودن یک فعل است ناشی از تأمل فلسفی نیست.

استاد دانشگاه قم تأکید کرد: باید توجه داشت که گسستی در تفکر فلسفی ما در حوزه اخلاق وجود دارد. البته این گسست در مباحث نظری نیست. مثلاً در بحث الهیات نظری ما پیوست تفکر فلسفی را داریم. ولی در فلسفه اخلاق یک گسست وجود دارد.

جوادی یادآور شد: از دوره مسکویه و قرون 4 یا 5 به بعد کار فلسفی جدی در اخلاق نداریم. باید توجه داشت که در حوزه اخلاق کار شده است اما بحث فلسفی در اخلاق خیلی پررنگ و جدی نیست و نتوانسته یک میراث فلسفی جدید برای ما باقی بگذارد و نتوانسته یک نهاد مستمر ایجاد کند و کارهای ما در این حوزه به آثار گذشتگان باز می‌گردد.

وی تأکید کرد: مشکل دیگری که روند فلسفه اخلاق در ایران را کند می‌کند این است که آیا اساساً امکان توجیه عقلانی در اندیشه اخلاقی است یا نه. به عبارت دیگر آیا اساساً در حوزه اخلاق می‌توان تبیین و توجیه فلسفی کرد.

این استاد فلسفه اخلاق یادآور شد: در جهان اسلام اخلاق فضیلت شکل گرفت که در واقع اندیشه ارسطو بود که دستمایه فیلسوفان ما شد و شاکله کارهای فیلسوفان در اخلاق اسلامی و حتی اخلاق مسیحی شد.

وی افزود: سیطره این نگاه در فلسفه اخلاق این امکان را از ما گرفت که گزینه‌های فلسفی دیگر را دنبال نکرديم. در غرب نحله‌های فلسفی دیگری جدا از درستی یا نادرستی شکل گرفت مثل فایده‌گرایان.

استاد دانشگاه قم تأکید کرد: ما منابع فلسفه اخلاق را منقح و منظم در اختیار نداریم. برای نمونه "اخلاق جلالی" اثر جلال الدین دوانی به فارسی ترجمه نشده در حالیکه این اثر در حدود 130 سال پیش به انگلیسی ترجمه شده است.

وی افزود: در جامعه ما جایگاه اخلاق روشن نیست و این در حالی است که برای نمونه جایگاه فقه روشن است. در جهان اسلام و ایران سیطره و غلبه نظر بر عمل وجود دارد و همین باعث شده تا فلسفه اخلاق چندان مورد توجه نباشد. البته سیطره نظر بر عمل تا حدی خوب است اما ما نگاهی افراطی به آن داشته‌ایم.

جoadی در پایان تأکید کرد: در غرب سوای ارزشگذاری در مورد محتوا باید توجه داشت که کارهایی که در حوزه اخلاق صورت گرفته از نظر کمیت و دامنه مباحث گسترده است.